

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
соціальної педагогіки та психології

О. В. Пономаренко
(ініціали та прізвище)

« » 2024 р.

ЛОГОПЕДІЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів

очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти

спеціальності «Спеціальна освіта»

спеціалізації 016.01 Логопедія

освітньо-професійна програма «Логопедія»

Укладач: Кучерак І. В. к. пед. наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та спеціальної освіти

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної
педагогіки та спеціальної освіти

Протокол № 8 від «23» січня 2024 р.
Завідувач кафедри соціальної
педагогіки та спеціальної освіти

Заверико

Н. В. Заверико

Ухвалено науково-методичною радою
факультету СПП

Протокол № 6 від «24» січня 2024 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціальної педагогіки та
психології

Турбар
(підпис)

Т. В. Турбар
(ініціали, прізвище)

Погоджено
Гарант освітньої програми

Соловйова
(підпис)

Т. Г. Соловйова
(ініціали, прізвище)

Запоріжжя 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної педагогіки
та психології

О.В. Пономаренко

« _____ » _____ 202__

ЛОГОПЕДІЯ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 016 «Спеціальна освіта»
спеціалізації 016.01 – Логопедія
освітньо-професійна програма – Логопедія

Укладачі: Кучерак І.В., к.пед.н., доцент кафедри соціальної педагогіки та спеціальної освіти

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної педагогіки
та спеціальної освіти

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 202__ р.
Завідувач кафедри соціальної педагогіки та
спеціальної освіти

_____ Н.В. Заверико

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 202__ р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціальної педагогіки та
психології

_____ І.В. Козич

Погоджено
з навчально-методичним відділом

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка»	Кількість кредитів – 4	Обов'язкова	
		Цикл дисциплін Цикл професійної підготовки спеціальності	
Спеціальність 016 – «Спеціальна освіта»	Загальна кількість годин – 120	Семестр	
Спеціалізація 016.01 – Логопедія		4 -й	4 -й
Освітньо-професійна програма Логопедія	Змістових модулів – 6	Лекції	
		28 год.	
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів –12	Практичні	
		28 год.	
		Самостійна робота	
		64 год.	
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Логопедія» є формування у студентів глибоких знань та практичних навичок у сфері виявлення, оцінки та корекції мовленнєвих порушень, зокрема ринолалії та дизартрії. Курс спрямований на підготовку фахівців, здатних ефективно працювати з особами, що мають різні форми мовленнєвих вад, розвиваючи їхні комунікативні навички та сприяючи покращенню якості їхнього життя.

Основними **завданнями** викладання дисципліни «Логопедія» є:

- Вивчення етіології, механізмів та особливостей ринолалії та дизартрії.
- Аналіз психологічних та когнітивних особливостей осіб з цими порушеннями.
- Навчання методикам оцінки мовленнєвих порушень, включаючи артикуляцію, фонетику, інтонацію та ритм.
- Вивчення методів оцінки рівня розвитку мовлення та ефективності логопедичної терапії.
- Ознайомлення з різними методами логопедичної корекції, включаючи вправи на розвиток м'язового тону, координації рухів мовленнєвих органів та міофункціональних навичок.
- Розробка індивідуальних планів корекції звуковимови та просодики для осіб з ринолалією та дизартрією.

- Вивчення стратегій та методів профілактики порушень мовлення у дітей із ризиком розвитку ринолалії.
- Проведення практичних занять та використання набутих навичок у реальних ситуаціях для вдосконалення мовленнєвих навичок осіб з порушеннями.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>Результати навчання:</p> <p>РН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації - логопедія, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.</p> <p>РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.</p> <p>РН4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного, зокрема мовленнєвого розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.</p> <p>РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.</p> <p>РН8. Організувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку, діагностико-консультативну діяльність.</p> <p>РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.</p> <p>РН11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку.</p> <p>РН12. Аргументувати, планувати та надавати</p>	<p>Методи навчання:</p> <p>Лекції (у тому числі в умовах дистанційного навчання): проблемно-інформаційно-візуалізаційні; партнерська взаємодія, спрямована на спільний пошук логіки розв'язання проблеми, побудову загальної схеми її розв'язання (кумуляція ідей, гіпотез, засобів розв'язання) з метою обґрунтування доказових суджень, аргументів щодо визначення нейрофізіологічного механізму порушення, використання прийомів критичного аналізу, порівняння патологічних проявів у контексті різних форм.</p> <p>Практичні заняття (у тому числі, в умовах дистанційного навчання): навчальні задачі (конкретні випадки діагностування і визначення стратегій подолання різних форм порушень мовлення та демонстрація відео з практичного досвіду викладача). Самостійна робота: репродуктивні (заповнення схем, таблиць, що вимагають осмислення, запам'ятовування і простого відтворення раніше отриманих знань), реконструктивні (доповнення лекцій викладача, складання планів, конспектів проаналізованих джерел з теми), евристичні (вирішення проблемних завдань, отримання нової інформації, її структурування і використання в</p>

психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку.

РН15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

РН16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

РН17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

РН19. Володіти основними принципами, правилами, прийомами і формами суб'єкт-суб'єктної комунікації.

РН20. Застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

РН21. Працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку в різних типах закладів

Компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів дефектології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з порушеннями мовленнєвого розвитку, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю, в тому числі, і з порушеннями мовленнєвого розвитку в

нових ситуаціях) з використанням освітньої платформи Moodle.

Контрольні заходи:

Поточний контроль: оцінювання усних і письмових відповідей (за результатами індивідуального, фронтального опитування, виконання тестів); творчих робіт у вигляді презентацій, різноманітних видів наочності.

Модульний контроль: оцінювання результатів виконання тестів.

Підсумковий семестровий контроль – екзамен.

різних типах закладів.

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-19. Здатність до проєктування індивідуальних траєкторій розвитку, соціальної адаптації та інтеграції осіб з порушеннями мовлення, відповідно до результатів психолого-педагогічної та логопедичної діагностики

СК-20. Здатність доцільно добирати та застосовувати логопедичні технології для корекції мовленнєвого розвитку осіб з різними нозологіями з урахуванням соціально-педагогічного контексту.

Міждисциплінарні зв'язки. Проблематика курсу «Неврологічні основи логопедії» пов'язана з курсами «Анатомія, фізіологія дитини з основами гігієни та фізичної культури», «Логопсихологія», «Спеціальна педагогіка», «Діагностика мовленнєвих порушень з логопропедевтикою», «Технології спеціальної та інклюзивної освіти», «Логопедичний масаж та артикуляційна гімнастика».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Ринопалія

Тема 1.1. Ринопалія як самостійне мовленнєве порушення.

Визначення ринопалії. Історія питання: основні етапи і наукові напрямки, аналіз теорій ринопалії. Визначення механізмів порушення. Характер ушкоджень мовленнєвого апарату при різних формах ринопалії. Особливості функціональних перебудов в діяльності мовленнєвого апарату. Класифікація незрощень губи і піднебіння. Вплив вродженої піднебінної патології на фізичний, психічний та мовленнєвий розвиток дитини. Особливості проявів ринопалії в різні вікові періоди.

Тема 1.2. Етіологія та механізм ринопалії

Сучасні уявлення про етіологію та патогенез внутрішніх незрощень губи та піднебіння (ВНГП). Сучасні клінічні підходи до лікування і медичної реабілітації дитини із ВНГП. Тактика лікування дітей із ВНГП. Сучасна медична класифікація ВНГП. Вплив ВНГП на психофізичний та мовленнєвий розвиток дитини. Строки та значення хейлоринопластики, міопластики та ураностафілопластики. Важливість ортодонтичної допомоги дитині після операцій на піднебінні. Переваги раннього хірургічного лікування ВНГП. Медико-психолого-педагогічна допомога дітям з ВНГП в Україні і закордоном.

Тема 1.3. Форми ринопалії.

Класифікація ринопалії. Основні форми ринопалії. Етіологія «відкритої» і «закритої» ринопалії. Симптоматика форм «відкритої», «закритої» і «змішаної» форм ринопалії.

Характеристика і співвідношення мовленнєвих та немовленнєвих симптомів. Особливості фізичного, психічного та мовленнєвого розвитку дітей із ринолалією.

Змістовий модуль 2. Обстеження мовлення осіб із ринолалією.

Тема 2.1. Особливості мовлення осіб з ринолалією.

Причини порушення звуковимови: порушення артикуляційної моторики; патологічна поза язика; порушення мовленнєвого дихання; деформації зубно-щелепної системи. Акустико-артикуляційні особливості фонем: голосні фонемі, губні приголосні фонемі, язичні приголосні фонемі. Причини порушення тембру голосу: гіперназальність (визначення, характеристика); характеристика голосу в доопераційний і післяопераційний періоди. Зниження фізичного слуху: особливості слухової функції при розщелині. Вторинні порушення: характеристика вторинних порушень фонематичного слуху і фонематичного сприйняття; затримка мовленнєвого розвитку; зниження рівня пізнавальної діяльності; затримка психічного розвитку; особливості особистості; порушення комунікації; дисграфія і дислексія: особливості читання і письма у дітей з ринолалією; причини дисграфічних помилок; заміни і змішання букв на письмі, обумовлені фонематичним недорозвиненням; пропуски та додавання зайвих букв.

Тема 2.2. Особливості психічного та когнітивного розвитку осіб з ринолалією.

Первинні і вторинні дефекти при ринолалії. Вплив вроджених незрощень губи і піднебіння на загальний розвиток дітей. Особливості розвитку дітей з ВНГП: фізичний розвиток; соматичний розвиток; сенсомоторний розвиток. Розвиток предметно-ігрової діяльності: мотив; емоційне спілкування з дорослими; розвиток предметної діяльності; початкові етапи розвитку ігрової діяльності. Психічний розвиток і формування особистості дитини з ринолалією. Астенічний синдром: причини і характеристика.

Тема 2.3. Принципи, методи та система обстеження осіб з ринолалією.

Принципи, методи і система обстеження дітей з ринолалією. Принцип комплексності. Принцип цілісного, системного вивчення. Принцип цілеспрямованості. Принцип порівняння. Принцип динамічності. Принцип індивідуального підходу до відповідного віку і можливостей дитини щодо навантаження. Принцип наочності та емоційності обстеження. Схема обстеження дитини з ринолалією: анкетні дані, відомості про сім'ю дитини та умови її виховання; збір анамнестичних даних: пренатальний, натальний, постнатальний періоди; обстеження педіатра, отоларинголога, стоматолога, ортодонта та інших фахівців. Роль біофакторів: тип і вид ВНГП; терміни оперативного втручання; піднебінно-глоткове змикання; аномалії в будові; загальний соматичний стан. Роль соціальних факторів: мікросоціальне оточення; тривалість перебування в стаціонарі; дефекти виховання. Психологічне обстеження: вивчення стану когнітивних (пізнавальних) психічних процесів (відчуттів і сприймання, які створюють передумови для виникнення більш складних ППП – пам'яті, мислення, уяви, стан яких обстежують з використанням методичного арсеналу з урахуванням біологічного віку дитини, рівня її сенсорного, моторного, інтелектуального, мовленнєвого розвитку). Об'єктивні методи дослідження: рентгенографія; спектральний аналіз; рентгеномографія; спірометрія.

Змістовий модуль 3. Методики логопедичної корекції ринолалії.

Тема 3.1. Напрями та етапи логопедичної роботи при ринолалії

Принципи психологічної реабілітації дітей з вродженими незрощеннями верхньої губи та піднебіння. Прогноз при різних формах ринолалії. Профілактика ринолалії. Мета, основні завдання, принципи, етапи, зміст і методи медико-педагогічної та логотерапевтичної роботи в доопераційному періоді.

Тема 3.2. Методики логопедичної роботи з подолання ринолалії

Система логопедичної роботи в доопераційному періоді за А. Іпполітовою. Мета, основні завдання, принципи, етапи, зміст і методи медико-педагогічної та логотерапевтичної роботи в післяопераційному періоді. Система логопедичної роботи в післяопераційному періоді за І. Єрмаковою. Огляд методів та способів роботи з формування мовленнєвого дихання, корекції назального відтінку тембру голосу, постановки голосних та приголосних звуків.

Тема 3.3. Порушення голосу при ринолалії та його корекція

Корекційно-педагогічна робота з подолання ринофонії та ринолалії. Механізми фонації. Етапи корекційної роботи та комплекс вправ для подолання назального відтінку тембру голосу.

Тема 3.4. Особливості постановки звуків при ринолалії

Врахування анатомічних особливостей органів артикуляції для подальшої корекційної роботи над постановкою звуків. Індивідуальний підбір методів, прийомів та корекційних вправ для постановки звуків при ринолалії. Особливості постановки взривних, щелинних, фрикативних, африкатів, вібранта [p] та їх автоматизація.

Змістовий модуль 4. Дизартрія.

Тема 4.1. Дизартрія: етіологія, патогенез, синдромокомплекс.

Короткі історичні відомості з проблем дизартрій. Статистичні відомості про поширеність дизартричних порушень. Зв'язок дизартрії з органічним ураженням моторних структур центральної нервової системи. Основні причини органічного ураження моторних структур мозку, наслідком чого є дизартрія. Патогенез та клініко-фізіологічні аспекти дизартрії. Поняття про структуру мовленнєвого дефекту при дизартрії. Клінічні симптоми дизартрії.

Тема 4.2. Форми дизартрії за локалізацією пошкодження нервової системи.

Форми дизартрії за клінічною класифікацією (в залежності від осередку ураження). Псевдобульбарна дизартрія: спастичний параліч як основний патогенетичний механізм дизартрії; рівень органічного ураження мозку; клінічні ознаки спастичного паралічу, вибірковість ураження довільних рухів; структура мовленнєвого дефекту при псевдобульбарній дизартрії; особливості порушення вимовного і інтонаційного рівнів мовлення, голосу і мовленнєвого дихання. Збереженість внутрішнього мовлення, лексико-граматичного рівня мовлення, письма і читання. Бульбарна дизартрія: млявий параліч як основний патогенетичний механізм бульбарної дизартрії; рівень органічного ураження мозку; клінічні ознаки млявого паралічу; тотальне ураження рухів (довільних і мимовільних); характеристика порушень вимовного і інтонаційного рівнів мовлення в залежності від рівня ураження м'язів периферичного мовленнєвого апарату. Екстрапірамідна (підкоркова) дизартрія: функції базальних ядер в організації рухів; особливості вимовного рівня мовлення, його зв'язок з дистонією м'язів мовленнєвого апарату; значення тонічних спазмів і гіперкінезів у механізмі артикуляторних, голосових і дихальних порушень; механізми порушення плавності мовлення при підкорковій дизартрії; зв'язок мовленнєвих порушень при цій формі дизартрії з емоційним станом. Кіркова дизартрія: дискусійні питання виділення її ознак; характер порушення усного мовлення при еферентній та аферентній формі кіркової дизартрії. Мозочкові дизартрії: функції мозочка в регуляції м'язового тону і рівноваги; зв'язок мозочка з іншими структурами мозку; особливості порушення м'язового тону, рухових рефлексів; характер порушень вимовного рівня мовлення. Форми дизартрії на основі клініко-фонетичного аналізу вимовних порушень: спастико-паретична; спастико-ригідна; гіперкінетична; атактична; спастико-атактична; спастико-гіперкінетична; спастико-атактико-гіперкінетична; атактико-гіперкінетична.

Змістовий модуль 5. Методика обстеження осіб із дизартрією.

Тема 5.1. Психолого-педагогічна характеристика осіб з дизартріями

Характеристика загального і мовленнєвого розвитку дітей з дизартрією. Особливості формування мовленнєвих систем, форм і функцій мовленнєвої діяльності на різних етапах онтогенезу; функціональні перебудови в артикуляційному механізмі на фоні дизартрії. Психолого-педагогічна характеристика дітей з дизартрією і анартрією. Роль соціальних факторів у розвитку синдрому дизартрії і виникненні вторинних мовленнєвих і немовленнєвих розладів. Попередження виникнення дизартрій, профілактика рецидивів.

Тема 5.2. Процедура обстеження мовлення та моторики осіб з дизартріями

Діагностика стану сформованості передумов мовленнєвого розвитку. Діагностика стану сформованості мовлення: вивчення анамнестичних даних; обстеження артикуляційного апарату, м'язової мускулатури, звуковимови та лексико-граматичного ладу мовлення, просодичних компонентів мовлення, фонематичних процесів, читання та письма; виявлення легких дизартричних розладів; особливості кваліфікації складних поєднаних порушень.

Діагностика стану сформованості моторики: динамічного праксису; просторового, конструктивного праксису; праксису пози руки; вивчення психомоторного профілю та відчуття ритму.

Змістовий модуль 6. Комплексний підхід до подолання дизартрії.

Тема 6. 1. Принципи корекційно-педагогічного впливу при дизартрії

Принципи корекційно-педагогічного впливу. Система корекційної логопедичної роботи. Організація і зміст роботи, що забезпечує умови формування правильної звуковимови у дітей з дизартрією (медикаментозне і фізіотерапевтичне лікування; лікувальна фізкультура; логоритміка; загальний, спеціальний та логопедичний масаж, пасивна і активна гімнастика артикуляційного апарату; аромо- і фітотерапія). Виховання бажання і потреби правильного мовлення і впевненості в необхідності і ефективності логокорекційної роботи

Тема 6. 2. Система корекційної педагогічної роботи при дизартрії

Подолання порушень мовленнєвого і моторного розвитку у дітей з дизартрією. Розвиток рухової сфери (розвиток загальної моторики, дрібної моторики рук, мимічної моторики; артикуляційного апарату). Корекція, формування і розвиток дихальної, голосоутворюючої і артикуляційної функцій: розвиток загального і мовленнєвого дихання; подолання порушень голосоутворення; формування ритмоінтонаційного і звуковимовного рівнів мовлення. Система логопедичної роботи з виховання фонематичних процесів. Формування просодичної сторони мовлення в залежності від віку дитини. Корекція звуковимови при дизартрії з використанням постановочних зондів. Методика логопедичної роботи при дизартрії (за О.Правдіною).

Тема 6. 3. Логопедична корекція при різних формах дизартрії.

Мовленнєва терапія при різних формах дизартрії: логопедична робота при бульбарній дизартрії; мовленнєва терапія при псевдобульбарній формі дизартрії; особливості корекції при екстрапірамідній формі дизартрії; становлення мовлення при мозочковій дизартрії. Логопедичні заходи при кіркових дизартріях: при кінестетичній постцентральної кірковій дизартрії; при кінетичній премоторній кірковій дизартрії. Попередження і подолання труднощів формування навичок письма у дітей з дизартрією. Подолання порушень мовленнєвого і моторного розвитку у дітей з дизартрією. Розвиток рухової сфери (розвиток загальної моторики, дрібної моторики рук, мимічної моторики; артикуляційного апарату). Корекція, формування і розвиток дихальної, голосоутворюючої і артикуляційної функцій: розвиток загального і мовленнєвого дихання; подолання порушень голосоутворення; формування ритмоінтонаційного і звуковимовного рівнів мовлення. Система логопедичної роботи з виховання фонематичних процесів. Формування просодичної сторони мовлення в залежності від віку дитини. Корекція звуковимови при дизартрії з використанням постановочних зондів. Особливості логопедичної роботи при стертій дизартрії. Методика подолання фонетичних порушень при стертій дизартрії. Методика подолання фонематичних порушень при стертій дизартрії. Методика розвитку лексико-граматичного рівня мовлення у дітей дошкільного віку зі стертою дизартрією.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Семінарські/ Практичні /Лабораторні заняття, год		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	8	4		4		7		5	5	10
2	15	12	6		6		3		5	5	10
3	15	12	6		6		3		5	5	10
4	15	4	2		2		11		5	5	10
5	15	8	4		4		7		5	5	10
6	15	12	6		6		3		5	5	10
Усього за змістові модулі	60		28		28		34				60
Підсумковий семестровий контроль залік	30										40
Загалом					90					100	

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Тема 1. 1. Ринологія як самостійне мовленнєве порушення. Тема 1.2. Етіологія та механізм ринолалії Тема 1.3. Форми ринолалії	4	
2	Тема 2.1. Особливості мовлення осіб з ринолалією. Тема 2.2. Особливості психічного та когнітивного розвитку осіб з ринолалією Тема 2.3. Принципи, методи та система обстеження осіб з ринолалією	6	
3	Тема 3.1. Напрями та етапи логопедичної роботи при ринолалії Тема 3.1. Методики логопедичної роботи з подолання ринолалії Тема 3.3. Порушення голосу при ринолалії та його корекція Тема 3.4. Особливості постановки звуків при ринолалії	6	
4	Тема 4.1. Дизартрія: етіологія, патогенез, синдромокомплекс. Тема 4.2. Форми дизартрії за локалізацією пошкодження нервової системи.	2	
5	Тема 5.1. Психолого-педагогічна характеристика осіб з дизартріями Тема 5.2. Процедура обстеження мовлення та моторики осіб з дизартріями	4	
6	Тема 6. 1. Принципи корекційно-педагогічного впливу при дизартрії Тема 6. 2. Система корекційної педагогічної роботи при дизартрії Тема 6. 3. Логопедична корекція при різних формах дизартрії.	6	
Разом		28	

6. Теми практичних занять

№ змістовог о модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Тема 1. 1. Ринопалія як самостійне мовленнєве порушення. Тема 1.2. Етіологія та механізм ринопалії Тема 1.3. Форми ринопалії	4	
2	Тема 2.1. Особливості мовлення осіб з ринопалією. Тема 2.2. Особливості психічного та когнітивного розвитку осіб з ринопалією Тема 2.3. Принципи, методи та система обстеження осіб з ринопалією	6	
3	Тема 3.1. Напрями та етапи логопедичної роботи при ринопалії Тема 3.1. Методики логопедичної роботи з подолання ринопалії Тема 3.3. Порушення голосу при ринопалії та його корекція Тема 3.4. Особливості постановки звуків при ринопалії	6	
4	Тема 4.1. Дизартрія: етіологія, патогенез, синдромокомплекс. Тема 4.2. Форми дизартрії за локалізацією пошкодження нервової системи.	2	
5	Тема 5.1. Психолого-педагогічна характеристика осіб з дизартріями Тема 5.2. Процедура обстеження мовлення та моторики осіб з дизартріями	4	
6	Тема 6. 1. Принципи корекційно-педагогічного впливу при дизартрії Тема 6. 2. Система корекційної педагогічної роботи при дизартрії Тема 6. 3. Логопедична корекція при різних формах дизартрії.	6	
Разом		28	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання – тестування.	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке ринолалія і як вона класифікується? 2. Які історичні етапи в дослідженні ринолалії ви можете назвати? 3. Як ринолалія впливає на фізичний, психічний та мовленнєвий розвиток дитини? 4. Які механізми порушення мовленнєвого апарату характерні для різних форм ринолалії? 5. Які сучасні уявлення про етіологію та патогенез внутрішніх незрощень губи та піднебіння? 6. Яка роль хейлоринопластики, міопластики та ураностафілопластики в лікуванні ВНГП? 7. Як впливає раннє хірургічне лікування ВНГП на розвиток дитини? 8. Опишіть основні форми ринолалії і їх симптоматику. 9. Як відрізняються мовленнєві та немовленнєві симптоми у різних формах ринолалії? 10. Які особливості розвитку відзначаються у дітей із ринолалією? 	Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	5
	Практичне завдання: Створення таблиці класифікації ринолалії	<p>Вимоги до виконання та оформлення:</p> <p>Створіть детальну таблицю, яка ілюструє різні форми ринолалії, їхні етіологічні фактори, симптоматику, а також вплив на мовленнєвий розвиток. Таблиця повинна включати наступні елементи:</p> <p>Форми Ринолалії: Перелічіть основні форми ринолалії, такі як "відкрита", "закрита" та "змішана".</p> <p>Етіологія: Опис етіологічних факторів для кожної форми.</p> <p>Симптоматика: Детальний опис мовленнєвих та</p>	Максимальну кількість балів за завдання отримає студент, який демонструє: Детальність та Глибина Аналізу (1 бал): Глибоке розуміння класифікації ринолалії, включаючи різні форми, етіологію та симптоматику. Вказує на здатність аналізувати та	5

		<p>немовленневих симптомів для кожної форми. Вплив на Розвиток: Опис, як кожна форма ринолалії впливає на мовленнєвий та загальний розвиток дитини.</p>	<p>інтегрувати комплексну інформацію. Точність та Охоплення Ключових Концептів (1 бал): Точне та повне представлення всіх аспектів ринолалії, включаючи етіологію, форми та їх вплив на мовленнєвий розвиток. Візуальна Чіткість та Організація (1 бал): Високий рівень оформлення таблиці з чіткою структурою, логічним поданням інформації та візуальною привабливістю. Застосування Теоретичних Знань до Практики (1 бал): Демонстрація здатності застосовувати теоретичні знання для практичних цілей, в тому числі в розумінні впливу ринолалії на розвиток дитини. Творчість та Оригінальність (1 бал): Використання творчого підходу в представленні інформації, включаючи оригінальні ілюстрації чи схеми, що підвищують розуміння та зацікавлення матеріалом.</p>	
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			10
2	Теоретичне завдання – тестування.	<p>Питання для підготовки:</p> <p>1. Які основні причини порушення звуковимови у</p>	Тестування передбачає надання відповідей на 10	5

		<p>осіб з ринолалією?</p> <p>2. Як ринолалія впливає на артикуляційну моторику?</p> <p>3. Що таке гіперназальність і як вона проявляється в мовленні?</p> <p>4. Як вроджена піднебінна патологія впливає на мовленнєвий розвиток дитини?</p> <p>5. Які первинні та вторинні дефекти спостерігаються у дітей з ринолалією?</p> <p>6. Як впливають вроджені незрощення губи і піднебіння на загальний розвиток дитини?</p> <p>7. Які принципи лежать в основі обстеження дітей з ринолалією?</p> <p>8. Які аспекти важливі при зборі анамнестичних даних для дітей з ринолалією?</p> <p>9. Які методи дослідження застосовуються для об'єктивної оцінки стану дітей з ринолалією?</p> <p>10. Які психологічні аспекти слід враховувати при обстеженні дітей з ринолалією?</p>	<p>запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.</p>	
	<p>Практичне завдання: Створення таблиці аналізу мовленнєвих характеристик при ринолалії.</p>	<p>Вимоги до виконання та оформлення: Створіть детальну таблицю, яка аналізує мовленнєві характеристики при ринолалії. Таблиця повинна включати наступні аспекти: Види Порушень Звуковимови: Опишіть різні види порушень (наприклад, порушення артикуляційної моторики, патологічна поза язика, порушення мовленнєвого дихання). Акустико-артикуляційні Особливості Фонем: Аналізуйте, як впливають ринолалії на різні фонемі – голосні, губні приголосні, язичні приголосні. Порушення Тембру Голосу: Розгляньте причини порушення тембру голосу, зокрема гіперназальність. Вторинні Порушення: Включіть інформацію про вторинні порушення, такі як затримка мовленнєвого розвитку, зниження пізнавальної діяльності, дисграфія і дислексія.</p>	<p>Максимальну кількість балів за завдання отримає студент, який демонструє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Глибоке Розуміння Теми (1 бал): Виявлення глибокого розуміння різних аспектів ринолалії, включаючи етіологію, клінічні прояви та вплив на мовленнєвий розвиток. - Повноту та Детальність Інформації (1 бал): Подання детальної та повної інформації щодо кожного аспекту ринолалії в таблиці. - Чіткість та Логічність Подання (1 бал): Чітке та логічне оформлення таблиці, яке забезпечує 	<p>5</p>

			<p>зручність сприйняття та розуміння матеріалу.</p> <p>- Творчий та Оригінальний Підхід (1 бал): Використання творчих елементів, таких як ілюстрації, схеми або графіки, для наочного представлення інформації.</p> <p>- Застосування Теоретичних Знань до Практики (1 бал): Демонстрація здатності застосувати теоретичні знання при аналізі мовленнєвих характеристик при ринолалії та їх впливу на мовленнєвий розвиток.</p>	
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			10
3	Теоретичне завдання – тестування.	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які основні принципи психологічної реабілітації дітей з ринолалією? 2. Який прогноз можна дати при різних формах ринолалії? 3. Які профілактичні заходи можна застосувати для запобігання ринолалії? 4. Яка система логопедичної роботи застосовується в доопераційному періоді за А. Іпполітовою? 5. Які методи та способи використовуються для корекції назального відтінку тембру голосу? 6. Які етапи корекційної роботи з подолання ринофонії та ринолалії? 7. Які механізми фонації важливі при корекції назального відтінку тембру голосу? 8. Як анатомічні особливості органів артикуляції 	Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	5

		<p>впливають на корекційну роботу над постановкою звуків при ринолалії?</p> <p>9. Які індивідуальні підходи до постановки звуків є ефективними при ринолалії?</p> <p>10. Які особливості постановки взривних, щелинних, фрикативних, африкатів і вібранта [p] при ринолалії?</p>		
	<p>Практичне завдання: Створення інтерактивної схеми для корекції ринолалії.</p>	<p>Вимоги до виконання та оформлення: Створіть інтерактивну схему або таблицю, яка візуалізує різні етапи та методики логопедичної корекції ринолалії. Ваша схема повинна включати: Етапи Корекції: Перелік основних етапів логопедичної роботи (наприклад, доопераційний, післяопераційний періоди) з ринолалією. Корекційні Методики: Опис методик за різними авторами (наприклад, система А. Іпполітової, І. Єрмакової та ін.). Корекційні Вправи: Перелік і опис вправ для формування мовленнєвого дихання, корекції назального відтінку тембру голосу, постановки голосних та приголосних звуків. Візуальні Елементи: Ілюстрації або схеми, які наочно демонструють виконання вправ, артикуляційні позиції тощо. Формат подання: Створіть схему у форматі Microsoft PowerPoint або використайте інші програми для візуалізації даних (наприклад, Canva, Adobe Illustrator).</p>	<p>Максимальну кількість балів за завдання отримає студент, який демонструє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Глибоке Розуміння Матеріалу (1 бал): Виявлення всебічного розуміння методик логопедичної корекції ринолалії, включаючи різні етапи та підходи. - Детальність та Точність (1 бал): Точне й детальне відображення корекційних методик та вправ, з дотриманням наукової точності. - Креативність та Оригінальність Подання (1 бал): Застосування творчих та оригінальних підходів у візуалізації інформації, використання інноваційних візуальних засобів. - Якість та Професійність Оформлення (1 бал): Високий рівень професійності у візуальному оформленні, чітка структура та логіка подання. - Практична Придатність 	5

			(1 бал): Демонстрація розуміння практичного застосування методик, включаючи здатність адаптувати їх до конкретних випадків ринолалії.	
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			10
4	Теоретичне завдання – тестування.	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які органічні ураження моторних структур центральної нервової системи зазвичай призводять до розвитку дизартрії? 2. Які основні клінічні симптоми характерні для дизартрії? 3. Як патогенез дизартрії впливає на структуру мовленнєвого дефекту? 4. Які основні форми дизартрії існують відповідно до клінічної класифікації? 5. Опишіть особливості псевдобульбарної дизартрії. 6. Які клінічні ознаки характерні для бульбарної дизартрії? 7. Що таке екстрапірамідна дизартрія та які її основні механізми? 8. Які характеристики вимовного рівня мовлення при мозочковій дизартрії? 9. Які особливості кіркової дизартрії та її підтипів? 10. Які клініко-фонетичні форми дизартрії можна виділити на основі вимовних порушень? 	Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	5
	Практичне завдання: Створення класифікаційної таблиці різних форм дизартрії.	<p>Вимоги до виконання та оформлення:</p> <p>Створіть детальну класифікаційну таблицю, що відображає різні форми дизартрії з описом їх характерних ознак. Таблиця повинна включати:</p> <p>Класифікація за Локалізацією Ушкодження: Опис різних форм дизартрії, згідно з місцем ураження в центральній нервовій системі (наприклад, псевдобульбарна, бульбарна, екстрапірамідна, кіркова,</p>	Максимальну кількість балів за завдання отримає студент, який демонструє: Глибоке розуміння різних форм дизартрії (1 бал): Виявлення знань про особливості, етіологію та патогенез різних форм	5

		<p>мозочкова).</p> <p>Клінічні Ознаки: Детальний опис клінічних ознак кожної форми дизартрії.</p> <p>Патогенетичні Механізми: Опис основних патогенетичних механізмів, що лежать в основі різних форм дизартрії.</p> <p>Візуальні Матеріали: Додайте схематичні зображення або ілюстрації, які візуально демонструють характерні особливості кожної форми дизартрії.</p> <p>Формат подання:</p> <p>Таблицю можна створити в Microsoft Word або Excel. Візуалізацію можна реалізувати за допомогою графічних програм, таких як Adobe Illustrator або Canva.</p>	<p>дизартрії.</p> <p>Детальність інформації (1 бал): Надання повної та детальної інформації про кожну форму дизартрії, включаючи клінічні ознаки та механізми розвитку.</p> <p>Якість візуального оформлення (1 бал): Чітке та професійне візуальне представлення інформації, з використанням ілюстрацій, схем або графіків.</p> <p>Креативність та інноваційний підхід (1 бал): Оригінальність та креативність у представленні матеріалу, використання інноваційних методів для забезпечення наочності та зрозумілості інформації.</p> <p>Практична придатність (1 бал): Здатність застосувати теоретичні знання до практичних ситуацій, включаючи здатність ідентифікувати та вибирати відповідні методи корекції для конкретних випадків дизартрії.</p>	
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			10
5	Теоретичне завдання – тестування.	<p>Питання для підготовки:</p> <p>1. Які особливості мовленнєвого розвитку спостерігаються у дітей з дизартрією?</p>	Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна	5

		<p>2. Як дизартрія впливає на функціональні перебудови в артикуляційному механізмі?</p> <p>3. Яку роль відіграють соціальні фактори у розвитку синдрому дизартрії?</p> <p>4. Які методи попередження та профілактики дизартрій існують?</p> <p>5. Які кроки входять у процедуру обстеження мовлення осіб з дизартрією?</p> <p>6. Що включає в себе діагностика стану сформованості передумов мовленнєвого розвитку?</p> <p>7. Які методи використовуються для обстеження артикуляційного апарату та мимічної мускулатури у осіб з дизартрією?</p> <p>8. Яким чином проводиться вивчення просодичних компонентів мовлення у осіб з дизартрією?</p> <p>9. Які аспекти важливі при діагностиці стану сформованості моторики осіб з дизартрією?</p> <p>10. Як проводиться виявлення легких дизартричних розладів та кваліфікація складних поєднаних порушень?</p>	<p>Відповідь оцінюється у 0,5 балів.</p>	
	<p>Практичне завдання: Створення детальної таблиці для обстеження осіб із дизартрією.</p>	<p>Вимоги до виконання та оформлення:</p> <p>Створіть таблицю, яка систематизує різні аспекти обстеження осіб із дизартрією. Таблиця повинна включати:</p> <p>Основні Компоненти Обстеження: Як-от артикуляційний апарат, мимічна мускулатура, звуковимова, лексико-граматичний лад мовлення, просодичні компоненти мовлення, фонематичні процеси, читання та письмо.</p> <p>Методи Діагностики: Деталізація різних методів діагностики, таких як анамнестичні дані, клінічні спостереження, лабораторні тести тощо.</p> <p>Індикатори Порушень: Перелік і опис індикаторів, які свідчать про різні форми і ступені дизартрії.</p> <p>Візуальні Матеріали: Включення ілюстративних схем або графіків, що показують ключові компоненти обстеження.</p>	<p>Максимальну кількість балів за гру отримає студент, який демонструє:</p> <p>Глибоке розуміння обстеження дизартрії (1 бал): Чітке й детальне викладення різних аспектів обстеження осіб із дизартрією.</p> <p>Точність та повнота інформації (1 бал): Надання всебічної, точної та детальної інформації у таблиці про кожен аспект діагностики.</p> <p>Якість візуального оформлення (1 бал): Професійне та організоване</p>	<p>5</p>

		<p>Формат подання: Таблицю можна створити у форматі Microsoft Excel або Google Sheets. Графічні зображення та схеми можна розробити в програмах Adobe Illustrator або Canva.</p>	<p>візуальне представлення інформації, з використанням ілюстрацій, схем чи графіків. Креативність та інноваційний підхід (1 бал): Оригінальність і креативність у представленні матеріалу, інноваційні методи візуалізації для кращого розуміння. Практична придатність та застосування (1 бал): Здатність інтегрувати теоретичні знання з практичними аспектами обстеження дизартрії, включаючи практичні рекомендації та приклади.</p>	
Усього за ЗМ 5 контр. заходів	2			10
6	Теоретичне завдання – тестування.	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які основні принципи корекційно-педагогічного впливу при дизартрії? 2. Які методи медикаментозного і фізіотерапевтичного лікування використовуються для покращення звуковимови у дітей з дизартрією? 3. Яке значення має логоритміка в корекції дизартрії? 4. Які методи використовуються для розвитку загальної моторики у дітей з дизартрією? 5. Які підходи застосовуються для корекції голосоутворення у дітей з дизартрією? 6. Які особливості виховання фонематичних процесів при дизартрії? 7. Які особливості логопедичної роботи при бульбарній формі дизартрії? 8. Яка методика використовується для корекції 	<p>Тестування передбачає надання відповідей на 10 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.</p>	5

		<p>мовлення при мозочковій дизартрії?</p> <p>9. Як підходити до мовленнєвої терапії при екстрапірамідній формі дизартрії?</p> <p>10. Які стратегії використовуються для подолання фонетичних та фонематичних порушень при стергій дизартрії?</p>		
	<p>Практичне завдання: Створення інтерактивної візуальної схеми для корекційно-педагогічного впливу при дизартрії.</p>	<p>Вимоги до виконання та оформлення:</p> <p>Студентам необхідно розробити детальну візуальну схему або таблицю, яка ілюструє різні аспекти корекційно-педагогічного впливу при дизартрії. Схема повинна включати:</p> <p>Огляд Основних Принципів: Візуалізація ключових принципів корекційного впливу, таких як інтегрований підхід, індивідуалізація, системність тощо.</p> <p>Методики і Техніки: Представлення різноманітних методів і технік, таких як логоритміка, лікувальна фізкультура, артикуляційна гімнастика тощо, з вказівкою їх застосування.</p> <p>Корекційні Вправи: Приклади конкретних вправ із детальним описом та ілюстраціями, призначеними для розвитку моторики, дихання, голосу, артикуляції тощо.</p> <p>Візуальні Засоби: Використання графіків, діаграм, ілюстрацій та інших візуальних засобів для наочності.</p> <p>Формат подання:</p> <p>Для створення схеми або таблиці можна використати програми Microsoft PowerPoint, Adobe Illustrator або онлайн-інструменти для створення інфографіки, такі як Canva чи Piktochart.</p>	<p>Максимальну кількість балів за гру отримує студент, який демонструє:</p> <p>Глибоке розуміння корекційно-педагогічного впливу при дизартрії (1 бал): Докладне і точне висвітлення різних аспектів і принципів корекційної роботи при дизартрії.</p> <p>Застосування різноманітних методів і технік (1 бал): Інтеграція різних методів і технік, таких як логоритміка, лікувальна фізкультура, артикуляційна гімнастика, у структуровану і чітку систему.</p> <p>Детальність і точність у представленні корекційних вправ (1 бал): Представлення конкретних, детальних вправ з чіткими інструкціями та ілюстраціями.</p> <p>Якість візуального представлення (1 бал): Висока якість візуального оформлення, з використанням графіків, діаграм, ілюстрацій для кращого розуміння.</p>	5

			Практична придатність (1 бал): Показ практичної придатності схеми або таблиці для використання в реальних умовах корекційної роботи, здатність інтегрувати теорію з практичним застосуванням.	
Усього за ЗМ 6 контр. заходів	2			10
Усього за змістові модулі контр. заходів	12			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Теоретичне завдання: тестування	Питання для підготовки: Перелік питань викладений у розділі Підсумковий контроль на платформі СЕЗН ЗНУ https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16542	Тестування передбачає надання відповідей на 40 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів.	20
	Практичне завдання	Творче завдання передбачає підбір логопедичної корекції відповідно ситуації порушення мовлення при ринолалії та дизартрії. Ситуації пропонуються у білетах під час екзамену. Тривалість підготовки до відповіді 20 хв.	Максимальна кількість балів – 20, які нараховуються за виконання таких частин роботи: -визначення напрямків роботи – 2 б.; -правильне визначення мети та доцільності завдання – 5 б.; -логічність, послідовність викладення матеріалу – 3 б.; -логічне обґрунтування результатів діагностики – 3 б.; - наведення прикладів корекційних вправ – 7 б.	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна література:

1. Конопляста С. Ю. Ринологія від А до Я: монографія. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ін-т корекц. педагогіки і психології. Київ : Книга-плюс, 2015. 312 с.
2. Логопедія : підручник для студентів ВНЗ / за ред. Шеремет М.К. 2-ге вид., перероб. та допов. Київ : Слово, 2010. 672 с.
3. Теорія та практикум з логопедії : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 016 «Спеціальна освіта» ОС «Бакалавр» / укладач Х.В. Барна. Ужгород : ЗППО, 2021. 124 с.
4. Хрестоматія з логопедії. Навчальний посібник / укл. Федоренко С.В., Марченко І.С. Київ : Видавництво «Книга-плюс», 2019. 496 с.
5. Шеремет М.К. Хрестоматія з логопедії. Навчальний посібник. Київ: Видавництво «Книга-плюс», 2019. 496 с.
6. Конопляста С. Ю. Розвиток дітей із вродженими незрощеннями губи та піднебіння. теорія та практика: монографія. Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. Інститут корекційної педагогіки і психології. Київ : [б.в.], 2008. 212 с.

Додаткова література:

1. Novyan G., Nakobyan A. The peculiarities of speech therapy with regard to correction of rhinolalia in postoperative period. *American Journal of Special Education*. 4(1). 2016. P. 80- 85.
2. Lance R Hoover, Dennis L Febinger, Henry F Tripp. Rhinolalia: an underappreciated sign of pneumomediastinum. *The Annals of thoracic surgery*. 2000. № 69(2). P. 615-616.
3. Papadiochos I., Sarivalasis S-E., Papadogeorgakis N. Acute hyponasality (closed rhinolalia) and craniomaxillofacial fracture suggest the coexistence of retropharyngeal emphysema and pneumomediastinum. *Craniofacial trauma reconstruction*. 12(1). 2019. 3. 70-74.
4. Southby L, Harding S, Phillips V, Wren Y, Joinson C. Speech input processing in children born with cleft palate: A systematic literature review with narrative synthesis. *Int J Lang Commun Disord*. 2021 Jul;56(4):668-693. doi: 10.1111/1460-6984.12633.
5. Алан Е.Г. Емері М'язова дистрофія: факти. 2-е вид. / Пер. з англ. І.Лукашевич. Київ, 2001. 164 с.
6. Бірюкова В. В., Туренко Н. М. Масаж піднебіння в післяопераційний період при ринології. *Харківський природничий форум: I Міжнародна конф. молод. учен.* Харків. 2018. С. 46-47.
7. Бондар Л., Косташенко Л. Діти-дизартрики: теорія та практика корекційно-відновлювальної роботи. *Дефектолог : всеукраїнське видання для фахівців*. 2018. № 10. С. 19-30.
8. Гаврилова Н. С. Нейропсихологічна структура та механізми порушення фонематичних процесів у дітей із дислалією, ринологією та дизартрією. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. 2010. С. 120-127.
9. Гаврилова Н.С. Методика формування та стимуляції вимови фонем. URL: <http://aqce.kpnu.edu.ua/article/view/183749>
10. Голуб Н.М., Потамошнєва О.М., Хребтова Н.П. Диференційна діагностика мовленнєвих порушень : методичні рекомендації. Харків : ХНПУ. 2007. 66 с.
11. Кисличенко В.А. Логопедичний супровід сім'ї дитини з дизартричними розладами. *Актуальні питання корекційної освіти. Педагогічні науки*. 2015. Вип. 5(2). С. 142-152.
12. Конопляста С.Ю. Закономірності психічного розвитку дитини в нормі та при вроджених незрощеннях губи та піднебіння. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та психологія : зб. наук. праць*. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. № 9. С. 163 – 167.
13. Косарева Г., Драгун Я. Корекційно-відновлювальна робота з розвитку пасивного та активного словника у дошкільників із ринологією. *Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти*. 2020. С. 92-94.
14. Кучерак І.В. Інформаційні технології в роботі вчителя-логопеда. *Збірник тез доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Освітні і*

культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір». С. 105-106. URL: <https://khnnra.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/Zbirnik-tez-dopovidej.-Osvitni-i-kulturno-mistetski-praktiki-v-konteksti-integratsiyi-Ukrayini-u-mizhnarodnij-naukovoinnovatsijnij-prostir.pdf>

15. Кучерак І.В. Сенсомоторний розвиток онлайн дітей-білінгвів дошкільного віку зі стертою дизартрією. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: збірник наукових праць*. №89. 2023, с. 33-36. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2023/89/6.pdf>

16. Малярчук А.Я. Дидактичний матеріал для виправлення мовних недоліків. Київ, 1997.

17. Пахомова Н. Діагностика мовленнєвої готовності дітей старшого дошкільного віку із стертою дизартрією до навчання у школі. *Дефектологія*. 2006. № 4. С. 44–4

18. Петрук Л., Войчук Т. Зміст корекційної роботи логопеда з дітьми з ринолалією в післяопераційний період. *Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти*. 2020. С. 197-199.

19. Пінчук Ю.В., Циба Л.Л. Мовленнєві вправи для виховання у дітей правильної вимови звуків Р, Р', Л, Л'. Київ : КНТ, 2007. 118 с.

20. Позмогова О.А. Кучерак І.В. Корекція порушень розвитку мовлення у дітей дошкільного віку з ДЦП засобами логоритміки. *Спеціальна освіта та соціальна інклюзія: виклики XXI століття*. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Запоріжжя, 22 лист. 2023 р.). Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 97 с. С. 24-26. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0056159.pdf#page=25>

21. Психологічна допомога та соціальний супровід батьків, у яких народилися діти з вадами психічного та фізичного розвитку: методичні рекомендації. Київ : Держсоцслужба, 2008. 28 с.

22. Ревть А., Голембійовська Л. Організація логопедичної допомоги в умовах сім'ї, яка виховує дитину з ринолалією. *Людознавчі студії*. Випуск 29. 2014. С. 161-168.

23. Ревуцька О. В. Комплексний підхід в профілактиці мовленнєвих та міофункціональних порушень у дітей дошкільного віку. URL: <https://dspace.bdpu.org/bitstream/123456789/3490/1/Kompleksnyi%20pidkhdid%20v%20profilaktytsi%20movlennievuykh%20ta%20miofunktsionalnykh%20porushen%20u%20ditei%20doshkilnoho%20viku.pdf>

24. Рібцун Ю. В. До питання диференційної діагностики дислалії та мінімальних проявів дизартрії. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова* : зб. наук. пр. № 21. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. С. 226-230.

25. Самойлова І., Мартянова Т., Немченко Я. Шляхи корекційної роботи з відкритою ринолалією у дітей. *Perspectives of world science and education*. Osaka, Japan: CPN Publishing Group. 2020. P. 744-749.

26. Соботович Є.Ф. Вибрані праці з логопедії. / укл. В.В. Тищенко, Є.Ю. Линдіна. Київ. «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. 308 с.

Інформаційні ресурси:

1. Логопедичний сайт, де зібрані методичні поради, практичні рекомендації та весь комплекс необхідних матеріалів для розвитку мовлення дітей, попередження та подолання мовленнєвих порушень, а також підвищення результативності корекційно-розвивальної роботи. URL: <http://logoclub.com.ua>
2. Програми розвитку дітей з порушеннями психофізичного розвитку. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej> –
3. Українська асоціація корекційних педагогів. URL: <http://www.uasp.org.ua>
4. Фізіологічні механізми мовленнєвої діяльності. URL: https://pidru4niki.com/15341220/psihologiya/fiziologichni_mehanizmi_movnoyi_diyalnosti
5. Всеукраїнська асоціація батьків і фахівців спеціальної освіти та інклюзивного навчання. URL: <https://www.vabfsoin.biz.ua/vebinar>
6. Асоціація логопедів України. URL: <http://www.ua-speechtherapists.com/>
7. Асоціація сучасних логопедів «Рівновага». URL: <https://logopedu.in.ua/>

8. Рух. Освіта. Каталог курсів підвищення кваліфікації 2024 з напрямку Логопедія. URL:
<https://ruh.com.ua/category/logopedia/>